

О. В. Гребенюк

Є ШАНС ВИРІШИТИ ЧОРНОБИЛЬСЬКИХ

О.В.ГРЕБЕНЮК народився, виріс, навчався і працював до 1990 року в м. Дніпродзержинську Дніпропетровської області. За фахом інженер-хімік-технолог. В 1989 році був призваний військкоматом як офіцер запасу та направлений до зони відчуження і брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. В 1990 році поступив працювати до НВО "Прип'ять" у відділ гідрогеології, а з 1996 по 1999 рік очолював Адміністра-

цію зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення. Як людина, яка багато сил доклала до удосконалення системи державного управління підприємствами і організаціями зони відчуження, він виступає за збереження за знов створеним Указом Президента України Держкомчорнобилем підприємств, організацій та майна, збудованих і придбаних за рахунок Чорнобильського фонду.

Не пам'ятаю хто підрахував, що для якісного, небезпечного поховання усіх радіоактивних відходів (РАВ), що знаходяться в об'єкті "Укриття", на Чорнобильській АЕС, в штатних (с. Буряківка, с. Хатки) та нештатних сховищах (закопаний в землю і присипаний піском "рудий" ліс, самовільні поховання РАВ 1986-1987 років, розкидані по всій зоні відчуження, майданчик із забрудненою технікою в с. Старі Соколи, радіоактивний мул ставка-охолоджувача та інших непротічних водойм зони, занепадлі будівлі та інше), не вистачить захоронень й усієї території зони відчуження. Здається, що цей хтось не так вже й неправий, якщо згадати про всі мільйони кубометрів РАВ, що скупчилися в зоні відчуження.

На жаль, проблему не вирішують і об'єкти, які будуються за міжнародними програмами. СВЯП-2, що зводиться, буде переробляти і закладати на довгострокове зберігання виключно ядерне паливо із зупинених блоків Чорнобильської АЕС. Так звані ЛОТ-1, ЛОТ-2 та ЛОТ-3 - призначені для подрібнення, закладання в контейнери та зберігання РАВ низької та середньої активності без зменшення їхнього об'єму. Тобто, все як передбачається: поступово, по мірі розбирання об'єкта "Укриття", видучення РАВ з нештатних сховищ, вся зона відчуження, а можливо і зона безумовного (обов'язкового) відселення, покриється замість лісів і луків неживими бетонними спорудами сховищ радіоактивних відходів. В протилежному випадку завжди залишиться шанс на несанкціоноване виносення радіації як на прилеглі до зони території, так і на більш далекі відстані.

І ось з'явилась можливість позбутися усіх цих жахів. Російський науковий центр

(РНЦ) "Курчатівський інститут", Фонд інженерних консультацій (Україна) та Ізраїльська компанія "Екологія, енергетика, ресурси" пропонують Україні найновітнішу, екологічно чисту технологію по переробці радіоактивних відходів із зменшенням їхнього об'єму в 50-100 разів та інвестиційну програму для будівництва заводу по переробці РАВ в зоні відчуження.

Наш кореспондент зустрівся з директором Фонду інженерних консультацій, головою представництва в Україні РНЦ "Курчатівський інститут" Олександром Гребенюком.

Пропонують збудувати завод

- Олександр Вікторовичу, що за завод пропонується збудувати в зоні відчуження і за чий кошти?

- У 1998 році МНС, Департаментом-Адміністрацією зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення, Міністерством палива та енергетики, Національною академією наук України за участю РНЦ "Курчатівський інститут" було розроблено концепцію соціально-економічного та екологічного перетворення зони відчуження в умовах закриття Чорнобильської АЕС. За різних причин питання інвестування зони відчуження тоді не ставилися. Та після того, як станцію зупинили і вона перестала виробляти електроенергію, питання залучення інвестицій постало дуже гостро. Адже проблеми зони відчуження зовсім не вичерпуються лише перетворенням об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему, кошти на яке зібрано країнами-донорами і акумульовано Європейським банком Реконструкції і Розвитку (ЄБРР). А банк цей перейма-

ється не стільки перетворенням "Укриття", скільки тим, як забезпечити роботою західні компанії. Іншими словами: кошти, зібрані на Заході, там же і витрачаються в інтересах західних виробників. Правда, нещодавно відбувся, можна сказати, прорив в цьому питанні: об'явлено тендер на розробку технічного проекту та будівництво об'єкта "Укриття-2". В ньому беруть участь і українські компанії, що мають добру міжнародну репутацію. А це значить, що питання будівництва "Укриття-2" зрештою переводиться у практичне русло.

- Чи правда, що всі ці роки гроші спеціального фонду, гроші країн-донорів витрачались виключно на оплату різних експертів з Європи, котрі приїздили в зону відчуження, відїжджали, але нічого корисного так і не запропонували? Ви, як колишній начальник Адміністрації зони відчуження, маєте про це знати...

- Не все так. Компанії, які керують проектом, намагались знайти шляхи вирішення проблем об'єкта "Укриття" і спрямовували в зону своїх експертів, консультантів. Але питання охорони праці і техніки безпеки в Європі поставлено більш жорстко, ніж у нас. Кожний, кого спрямовували до зони відчуження, мав право відпрацювати тут лише півроку. А потім страхова компанія, де його було застраховано, забороняла цій людині подальше перебування в радіоактивній зоні. І приїхати ще раз він теж не мав права. Тоді консалтингова компанія прислала іншого експерта або консультанта, який починав все з початку і теж відїздив,

не закінчивши роботу. В цьому проблема.

- Але ми відволіклись. Що ж ви намагаєтесь збудувати і на які кошти?

- РНЦ "Курчатівський інститут" разом з українськими організаціями створили промисловий плазмотрон, який дозволяє отримувати температуру більш як 3000 градусів. Розроблено технологію переробки практично будь-яких радіоактивних відходів, зменшення їх об'єму в 50-100 разів. В нашій установці спалюється і плавиться все, навіть до 20 % бетону від загальної маси відходів. На базі цієї технології спроектовано завод по переробці РАВ, який увійде в другу чергу комплексу "Вектор".

- Чи не можна докладніше про технологію переробки РАВ?

- Вона достатньо проста. Високою температурою обробляються РАВ і отримується розплавлена маса. До неї додається пісок і маса оскляється. Перероблені РАВ гарантовано зменшуються в об'ємі в 50-100 разів (в залежності від того, що спалюється і плавиться). Потім цей сплав закладається в контейнер і передається для поховання у спеціальному сховищі.

Небезпеки для навколишнього середовища немає

- Чи пройшла технологія, яку пропонує РНЦ "Курчатівський інститут" для переробки РАВ, державну експертизу, чи є згода українських контролюючих та дозвільних органів на її використання? Чи несе небезпеку для оточуючого середовища ця технологія?

- У техніко-економічному обґрунтуванні (ТЕО) будівництва другої черги комплексу "Вектор" прописано технологію плазмової переробки РАВ і зараз це ТЕО проходить експертизу у відповідних державних органах України. А що стосується екологічної безпеки, то в нас є працююча установка в Загорську під Москвою, є демонстраційна установка на території "Курчатівського інституту". Усі характеристики наявні, за бажанням можна провести власні виміри та експерименти. Це вже не теоретичні припущення, а практичні результати.

Без інвестицій чорнобильські проблеми не вирішити

Коштує ця технологія дорого. Українському бюджету такі витрати не під силу. Тому було поставлене завдання розробити інвестиційний проект, щоб утягнути гроші закордонних інвесторів в будівництво заводу по переробці РАВ в зоні відчуження Чорнобильської АЕС. Чотири роки РНЦ "Курчатівський інститут" і безпосередньо академік Російської академії наук Євген Веліхов, Фонд інженерних консультацій та Ізраїльська фірма "Екологія, енергетика, ресурси" розробляли інвестиційну програму для зони відчуження. Умови її досить привабливі. Створюється спільне підприємство, яке здатне переробляти 6 тисяч тонн РАВ на рік, строком на 15-20 років, яке потім передається українській стороні.

Продовження
на 5-ій стор.

КАРДИНАЛЬНО ПРОБЛЕМУ РАВ

*Продовження.
Початок на 4-ій стор.*

Створюється Міжнародний фонд по переробці РАВ, накопичених на території зони відчуження, який буде фінансувати роботи, що проводяться. Україна отримує найновішу технологію, якою зараз володіють лише Росія і США. Знижується навантаження на бю-

заводу і введемо його в дію за 4 роки.

Інтерес інвесторів

- Який прибуток планують отримати інвестори від здійснення цього проекту? В чому їхній інтерес?

- Для інвесторів дуже важлива участь у вирішенні чорнобильських проблем. А фінансові втрати будуть перекривати-

приємств у виробничий процес для світового ринку.

Якщо ми завод по переробці РАВ в зоні відчуження збудуємо, то одразу ж готові розпочати будівництво ще одного. Тоді сумарно за рік можна буде переробляти 20 тисяч тонн РАВ чорнобильського походження.

- Ваш проект не буде дублювати міжнародні проєк-

блюваної речовини не зменшується. І це є проблемою. А ми зменшуємо об'єм РАВ в 50-100 разів. Ми вживлюємо найновітнішу технологію в загальний ланцюжок поводження з РАВ на території зони відчуження. І ця технологія може допомогти здійснити мрію про повне очищення зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення від радіаційного забруднення і повернення цих земель до народно-господарського комплексу, робить можливим повноцінне життя населення на цих територіях.

Будівництво установки по переробці за допомогою плазмової технології твердих відходів в м. Хайфі (Ізраїль).

джет України в питаннях ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи. В розробці проєкту беруть участь українські структури. Обладнання вироблятиметься на українських підприємствах, а це завантаження підприємств, нові робочі місця. Персонал для заводу набиратиметься з числа мешканців міст Славутича та Києва. І, головне, проблеми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС, перетворення об'єкту "Укриття" в екологічно безпечну систему можна буде вирішити значно скоріше.

Зараз ми стоїмо на порозі підписання інвестиційної програми з МНС або Держкомчорнобилем, яка потім повинна бути затверджена Кабінетом Міністрів України. Одразу, як тільки програму буде підписано, ми почнемо будівництво

ся за рахунок інших проєктів. Як я вже казав, частину витрат повинен взяти на себе бюджет України, більшу частку - Міжнародний фонд по переробці РАВ. Є й інші інтереси. Ми втілюємо нову науковоємну технологію, демонструємо її ефективність, отримуємо можливість просунути її на світовий ринок. Подібне підприємство ми будуємо на Нововороніжській АЕС. Є звернення від Китаю, Франції, Болгарії, тобто від країн, які мають радіоактивні відходи. До речі, по цій же технології працюють наші установки по переробці побутових відходів. Один такий завод будуватиметься в м. Хайфі (Ізраїль). В цьому будівництві беруть участь 13 українських підприємств. А робота в Чорнобилі - це наша репутація, втягування українських під-

ти по переробці РАВ, які вже здійснюються за грантові кошти?

- У даному випадку завод по переробці РАВ, який ми пропонуємо збудувати, є доповненням до усіх інших проєктів. До ядерного палива, яке міститься в зупинених реакторах Чорнобильської АЕС, ми не маємо відношення. Цим буде займатися СВЯП-2. При будівництві об'єкту "Укриття-2", розбираним існуючого "Укриття", дезактивації території зони відчуження з'явиться величезна кількість радіоактивних відходів. Доки ще ніхто не запропонував, що з ними робити. А ми пропонуємо найновітнішу технологію. Проєкт ЛОТ-1, ЛОТ-2 та ЛОТ-3 не має такої технології. В них запроваджено технологію подрібнення РАВ. При цьому об'єм переро-

Пропонується збудувати електростанцію поблизу м. Славутича

- Чи обмежується ваша інвестиційна програма лише будівництвом двох заводів по переробці РАВ?

- Ні. В наших планах будівництво парогазової електростанції в районі м. Славутича. Це ідея Євгена Веліхова. Зараз актуальність маневреної енергопотужності для України дуже висока. Будівництвом першої черги станції потужністю 450 мВт вирішується проблема роботи для фахівців м. Славутича, його ідеології як міста енергетиків. Але, на жаль, з цим проєктом ми марно стукаємо в двері України вже 7 років. Ми готові хоч завтра підписати інвестиційну програму. Керівництву країни потрібно взяти до уваги, що до реалізації цього проєкту буде залучено багато українських підприємств. І якщо ЄБРР, який фінансує проєкт будівництва об'єкту "Укриття-2" заклопотаний тим, як дати роботу західним консалтинговим компаніям, то ми пропонуємо реальне завантаження і нові робочі місця українським підприємствам.

Я дуже хочу, щоб мене почув уряд України і вжив кроки до співробітництва з реальними інвесторами. Щоб чиновники в черговий раз не "забалакали" цікаву та корисну для України ініціативу.

*Інтерв'ю взяв
Юрій ДРОНЖКЕВИЧ.*